

# УКРАЇНСЬКЕ СЛОВО

Ціна примірника  
10 сот.  
За кризисний  
12 сот.  
В змінних торгів-  
ріях 4 коп.

Землітня, економічно-суспільна й літературна часопись

(Редакція: Руська ч. 3).

Виходить щодня крім  
квітні п'ятниці.

| Умови передплати у Львові: |        |
|----------------------------|--------|
| На рік                     | 24— К. |
| півроку                    | 12— "  |
| чвертьроку                 | 6— "   |
| всього                     | 2-40 " |

| В краю і державі: |        |
|-------------------|--------|
| На рік            | 32— К. |
| півроку           | 16— "  |
| чвертьроку        | 8— "   |
| всього            | 2-70 " |

| За границю:      |         |
|------------------|---------|
| В Німеччині      | 37 мар. |
| В Америці        | 11 дол. |
| В інших державах | 54 фр.  |

## Допись з Відня.

Довго вижидана весна запарела над Віднем. Ще недавно голі дерева покрились буйною зеленню, розцвіли в публичних садах яскраві квіти, черемхи та бози, а веселі, свавільні віденські кави посидистували, скачучи прохолодним маю, що не попід ноги. „А вже весна, а вже красна!“... як співаєть ся в одній з наших чумацьких пісень. Тим красна, що пізно наспіла, що довго її приходило вижидано, та що тепер нараз, спісучись перед надходом літа, розквітне кругом своєю молодю красу.

Отсей весняний настрій якось дивно римує з тими почуваннями, що ворухать широкими колами населення.

На Франценерігу на високим майдані, що стріляють в гору перед князівським фронтом парламенту, мають у золотих промінях весняного сонця державні прапори, весело допучуть у леготі, що несеть ся від сходу, гомонять всім і вся, хто проходить чи проїжджає, що „парламент радить“. Отой рухливий, вітний, неспокійний стиги, що так високо риторують ся гордо, те знов зривають ся у подувах вітру, се неначе символ парламентарного життя, символ конституціоналізму.

Три роки без мала стояли їх машини голі, осиротілі, сумні та опущені. Три роки царяла та чим думками кліщами захоплювала все державне життя абсолютистична зима. Та прийшов знову свій марець для народів Європи. Тринадцятого марця впаав російський царизм, а відгомін його поковив ся по усій Європі — перш усього у нас. І ми мали свій марець 48 го року. Мали його тодіж і Будапешт та Берлін, Париж, Бруксели, Мадрид та Рим. Марець, се непевний місяць для сильних міра сего. — Коли в марці знімаєть буря в яким-небудь кінці Європи — красне штиг і на стрічу, красне починають конспісії набревілому рухові. В Берліні заповіді поширене виборчого права до пруського сою, в Будапешті упав режим Тіся та готовить ся демократизація держави. У нас вернув парламентаризм, а престольна промова обіцяє конституційно-парламентарне правління в душі демократії.

Ось в яких явціях зібрав ся парламент. В кульорах кебувадий рух. Парламентарне зборище, що вже відвикло від себе, навязує на ново нитки. Парламент поволі групуєть ся; по клубках ведуть ся наради, обговорюють ся ситуація та констеляція, а се тим більше, що деякі групи, що мали свої традиційні лінії, увійшли до парламенту з цілком новими елементами.

Се іменно Поляки та Українці. Війна витиснула на ідеології обох груп найсильніше п'ятно. Традиційні підпори кожочасного правління — Поляки — пішли в опозицію. Українці зблизились до Славян, а в кождім разі між нами а Німцями розчинилась неабияка прірва. Самі Німці її викопали. Але й полудневі Славяни та Чехи змінили значно свою ідеологію. Південні Славяни, в першій раді найчисленніші з них в парламенті Словенці, розвинули прапор зєднання всіх іллірійських Славян — Словенців, Хорватів і Сербів — в одну праводержавну цілість під скипетром Габсбургів. Се вдарє в пляні Німців і правління, а так само в дуалізм і в державну цілість Угорщини. З другого боку се відповідає ідеї національно-територіальної автономії Українців.

В тім самім напрямі еволюціонували Чехи. Се видко з їх правно-державного застереження. Воно покликують, що правда, на давнє право чеської корони ся. Вятесна, але що сильніше акцентує принцип національно-територіального зєднання всіх чеських племен — в тім і угорських Словаків — в одну територіально-національну цілість.

В чеській парламентарній репрезентації має нині перевагу думка не крайової, а національно-територіальної автономії. За сєм стоять соціалісти, елєрикісти і переважна часть аграріїв. Лише нечисленні Молодоцехи і радикали, котрі останні стоять поза чеським клубом, є крайовими автономістами.

Отсі ідеологічні еволюції перемінили основну політичну функцію славянської подопини палати. А одвічно-ворожа ставовище всіх Німців проти не-Німців, Славян і Роман, пхнуло ненімецькі народи держави тим більше до взаємного зближення. Ось так вперше при зміні регуляміну найшли ся Українці а Поляками в одних рядах — опозиції і вперше голосували Українці остентативно в анти-німецькій душі, як знов Німці при сій ваті і мусіли побачити, що їх мій про німецьку політику неспівним та неспівним сего розбала ся. Християнські суспільники, та соціальні демократи ливили німецький нац. союз його доли і готові на компроміс зі Славянами.

На тім тлі зарисовуєть ся будуча більшість в парламенті та будуче парламентарне міністерство. Більшість із Славян і християнських суспільників (німецьких) дасть ся легко подумати. Се ж було би відновлене колишньої правниці Гогенварта, тільки в модернім виді. Замість засади федералізму крайового лягли би в її основу засади федералізму національного. Чи всі Славяни могли би увійти до сєї коаліції, то неясне. Між Поляками а Українцями є стільки спірних і себе виключаючих точок, що дуже тяжко подумати собі одних і других в однім блоку. З другого боку Українці близькі тепер програмово Словенцям і Чехам, ніж Полякам. Не треба одначе спускати з ока сего, що близько 70 голосів польського „Кола“ се в три рази стілько, що голосів українських, а се в парламентарних калькуляціях має велике значінє. Дасть ся одначе подумати і польсько-німецька більшість в парламенті, отже більшість тих, що хочуть перестроїти Австрію по рецепті Штіркса і Кляма-Мартініца. Се поки що дві перешкоди до її утворення: відносини німецьких соціальних демократів до християнських суспільників та засаднича, з мотивів всепольської політики впливаюча опозиційність Поляків.

Всі отсі комбінації і калькуляції є тепер предметом виміни думок поміж партіями, серед яких чимраз кріпшає почуте потреби коаліційного парламентарного правління. Кляма-Мартініц є поважно захитаним. Його програма потерпіла при голосованні над мовою парламентарних обряд тяжкий удар.

Його правління,

не може вдержатись проти славянсько-романської більшости парламенту, хіба, що вирве з неї... Поляків. Але й се ще за мало для спокійного правління. На німецьких соціальних демократів не може Кляма-Мартініц а засадничих причин числити, а се робить польсько-німецьку більшість ілюзорною. Тому Кляма-Мартініц пробує крім Поляків позискати собі ще і Чехів, обом групам обіцяє портфель міністерів. Чи одначе Чехи підуть на сю приману — річ дуже сумнівна. Кляма-Мартініц уходить

серед них за їх тяжкого ворога, до котрого тяжко їм буде перекопатись.

Тенденція спарляментаризована правління є дуже сильна і мабуть таки випаде в якусь конкретну форму. Не Кляма-Мартініц є одначе там чоловіком, що має би звести потрібні чинники до купи. Він думає ще старими клітками, а не розуміє нової ситуації. Він не надаєть на переломовий час, бо — хоч мабуть не браклоби йому відваги — але лише в реакційнім напрямі. Міжнародне положенє вимагає одначе нових людей, що покриваєть з тим образом, який зарисовуєть в палаті.

Українці — як вже замічено — доковали зверноту в сторону Славян. Покищо не звязані вони з ніким, але в славянських колах говорять ся про них як про евантуальних членів більшости. Поки що українська політика на парламентарній арені мусить заховати певну осторожність. Як ніколи не була германофільською — як се закидували нам Славяни — так не може бути знов германофобською. З другого боку годі замикаєть очі на переворот в Росії і на тенденції Німців проти нас.

Є одначе два ще моменти, що наказують українській одвічальній політиці велику обережність. Першим з них, се огляд на парламент. Нам його треба більше, як кому небуде в Австрії і тому Українці мусять — хочби зі шкодою для популярности у своїх виборців — уникати всего, що могло би дати ворогам парламентаризму притому задавити його. Тож голосованє над мовою парла. обряд визискуєть вони до атаки на парламент. З другого боку не забувають наші послы і того, що Господь високо, а парламент далеко — нагомість наш край є в руках військової адміністрації, а до того в державі всякі неодвічальні чинники є ще дуже сильні і хто зна, чи не будуть ще рішучими. Тому погоничі українського парламентарного воза оглядають ся на задні колеса — так довго, доки не знають, де Українцям буде місце: чи на гірнім хлібі ізольованої опозиції чи в правлячій більшости. Українська репрезентація видвинє українську справу в парламенті на весь її ріст. Форму і час відповідний добре вона певно — не дасть ся одначе збити з дороги одвічальної обережності штучно робленим наріканєм деяких когорт, що „укр. послы за мало острі у парламенті“.

## У відповіді п. Василькови і його „Буковині“.

Посол др Ізидор Голубович-вислав до голови Романчука слідуєть писмо:

Високоповажаний Пане Президенті!

У відповіді на пов. лист Вл. Пана Президента з дня 2. мая с. р., заявляю передовсім, що справа, яку на жаданє п. Василька хотіли Вл. Пан Президент пвлягодити внутрі нашого клубу, стала вже прилюдною, бо п. Василько, не очікуючи рішення Парляма: Української Репрезентації оголосив свій лист в ч. 7 „Буковини“ з дня 2. мая с. р.

Помимо однакож такого поступованя п. Василька уважаю за відповідне подати Вл. Пану Президенту до відома і під осуд Укр. Парл. Репрезент., зглядно її комісії, слідуєть поясненя:

1) Від відвічальности за справозданє поміщене в „Укр. Слові“ дня 15. лютого с. р. про перебіг засіданя Укр. Парл. Репрезентації в днях 8. і 9. лютого с. р. я ніколи не ухиляв ся, бо хотів, на всесену через п. Василька против мене, яко відвічального редактора скаргу, заявив я перед слідчим судією, що „згаданих

артикулів я не писав і їх перед видрукуванням не читав", то однак та моя згода з правдою заява, не звільнила мене від судової відповідальності, о чім дуже добре п. Василько і його правний дорадник знав. Коли би отже п. Васильковий ходило дійсно о вяснене справи перед судом, то нехай би був своєї скарги не цофав і дав мені можливість на публичній розправі ствердити правдивість піднесених в „Укр. Слові“ замітів. Колиж п. Василько цофнув передчасно свою скаргу, то се свідчить о його осторожності і сприті, та не дає йому найменшого права називати кого небудь клеветником.

2) Автора згаданих звітів перед судом я не виявив і не міг виявити, бо не маючи від нього уповноваження, був я обов'язаний до збереження редакційної тайни, однакж ся обставина, о скільки ходить о мою відповідальність перед судом, є для осуду справи, об'єктивною.

3) Цілий спосіб поступовання т. є. передчасне цофнене скарги, оголошене відкритого листу в „Буковині", то і зміст того листу, характеризують аж надто добре відомі методи п. Василька в його борбі з політичними противниками. Щоби однаковж п. Васильковий дати можливість пересвідчити ся, що піднесені в „Укр. Слові" з дня 15. лютого с. р. заміти, не були клеветою, то заявляю, що на його жадане готов я другий раз оголосити в „Укр. Слові" всі ті заміти, яких каригідність вже задавила ся, а які були предметом згаданої, передчасно цофненої скарги п. Василька. Тим способом буде міг п. Василько против мене яко відповідального редактора внести нову скаргу.

Сподію ся викинути, що Вп. Пан Президент і Сейма Укр. Парламентарна Репрезентація не возьме мені сего за зло, що отсей лист оголосив в „Укр. Слові" яко відповідь на відкрите письмо п. Василька, оголошене з „Буковини".

Остаю з правдивим і високим поважанням для Вп. Пана Президента  
др Сидір Голубович.

## Війна.

### Росія запрошує коаліцію на мирову конференцію.

ЦІРИХ. „Secolo" довідує ся, що російське правительство розіслало запрошення до правительств коаліції на спільну конференцію задля обговорення мирових умов.

БЕРЛІН. „Berl. Tagbl." доносить з Гаги: як подає „Times" з Петрограду, говорять там, що союзники оголосять невдовзі ногу про свої воєнні цілі. Ся нота має годити ся з недавно зложеною заявою російського правительства.

### Російське військо усунено з західного фронту.

КОПЕНГАГА. Петроградські днівники доносять, що французька начальна управа була приневолена усунути з французького фронту корпус російських військ, бо дисципліна серед них погіршує ся з кожним днем. Вони намагали ся мабуть навіть порозуміти ся з німецькими військами, а навіть проявили готовність піддатися.

### Коли почнеть ся російська офензива?

ЦІРИХ. „Zürcher Post" доносить, що в урядових кругах коаліції заповідають, що російська офензива почнеть ся в першій половині липня. Таке заповнення мала дати коаліція. Від себе додає „Zürcher Post", орган, що симпатизує з коаліцією: Для літніх борб квестія початку російської офензиви, се справа рішуча. Сам факт, що страх перед російською офензивою вже якусь скількість війська осередних держав, не є достаточною заслугою для держав коаліції, бо осередні держави можуть обмежити ся при своїй знаменитій зеліничій сіті до того, щоб скояти на сторожі своїх фронтів тільки артилерією, бо знають, що на випадок, колиб російський фронт оживив ся, можуть тут скоро стягнути піхоту, якою покищо диспонує на наших фронтах. Літня російська офензива, що має почати ся на румунським фронті, буде тягнути ся безперервно до східної Галичини і на Волині, уможливить французько-англійським військам розвинути цілу свою силу на заході, а італійським військам наступити на Триєст. Чи однак російське військо — мчить „Zür. Post",

— буде в своїм теперішнім психічнім ставі спосібне до витрепалої офензиви, чи не буде вона, коли розпочнеть ся під напором коаліції, содом'яним огнем, що скоро гасне, а обійме Росію на випадок великих втрат? Се поважеть ся доперва опісля!

### Президент Вільзон про мир.

ВАШІНГТОН. В ноті президента Вільзона до російського правительства, дорученій американським амбасадором в Петрограді, сказано м. ин.: Оупроти близьких відвідань американської депутації в Росії в цілі обговорення найвідповідніших способів співдіяння обох народів, щоби нинішню боротьбу о свободу народів довести до успішного кінця, президент бажає ще раз ствердити які цілі присвічували Зедикеним Державам при виданню війни. Америка не шукає матеріальних користей або побільшення своїх областей, не бореть ся о самлюбні цілі, тільки о увільнене народів від напастей автократичної влади. Кермучі круги в Німеччані почали недавно також голосити такі свободолобіві принципи, але роблять се тільки для себе, для власних замірів, що відносять ся до їх могутости. Сі заміри сягають від Берліна до Багдаду і ще далі. Одно правительство за другим своїм впливом намотало нитки в сіть іатриг, звернених проти мира і свободи світа. Ся сіть треба зірвати, треба поробити зарядження, щоби вже ніколи її не намотано на ново.

Проста річ, що правительство стараєт ся о заповнення, що війна скінчить ся приверненням status quo ante. Однак сей стан треба змінити так, щоби запобігти тому, щоби коли небудь анов могло прийти щось такого страшного. — Треба перевести всякі конечні направи, але після припису, що не вільно приневолювати ніякого народу під пановань, під яким він не хоче жити, а ніяка область не повинна змінити власителя, хіба в цілі заповнення його мешканцям доброї можливости свободи.

Можна жадати відшкодованя шкід тільки о стільки, о скільки є заплатою за явне безправство. Можна привернути тільки таку силу, якої метою є заповнення світового мира і будучого щастя народів. А далі вільні народи світа повинні дійти до умови, яка заповнида би мир і справедливість в переговорах народів між собою. Братерство народів не повинно остати далі фразою, народи мусять утворити діяльну суспільність, щоби забезпечити своє жите проти напастей автократичної сили. Для сєї цілі можемо посвятити кров і майно.

Настав день побіди або здачі. Коли сили автократії зуміють нас розділити, то нас побідять, коли будемо задинені, то певна є побіда, певна свобода, яку забезпечить побіда. Тоді можемо звязити себе за закодущими, але ні тоді, ні тепер не вільно нам показати ся слабими і випустити з руки кочби одного заповнення справедливости і безпеки.

### Італійці заняли Яніну.

РИМ. Італійські війська без пригод заняли Яніну. Міське і сільське населення зовсім спокійне.

ЛЬНОДОН. Доносять з Атен: Греція задумує запротестувати проти обсадження Яніни Італійцями.

### Нове еспанське правительство.

МАДРИТ. (Таб.) Зложено новий еспанський кабінет. Президент об'яв Дато, справи заграничні маркіз Рамо, міністерство війни генерал-капітан Брімо Рівера, маринарка ген. Фьорес, внутрішніх справ Санкец Гера.

### Будуча Росія звязковою республікою.

ПЕТРОГРАД. (П. А.) Конгрес селянських делегатів прийняв резолюцію, що будуча Росія мусить бути звязковою республікою на демократичній основі.

### Французький парламент „рішений вести борбу з підводними суднами".

ПАРИЖ. По покінченню нарад над діяльністю підводних суден палата прийняла таку формулу переходу до деезого порядку. Єднаючись в рівній думці, рівним подив і відчужені для моряків торговельної і воєнної флоти, палата рішена згідно з союзниками вести якнайусильніше борбу з ворожими підводними суднами.

Палата довіряє правительству, що воно скоро примінить зарядження, яких домагаєт ся

комісія воєної маринарки, передовсім утворить загальну управу справ підводних суден, зарядить відріжене кораблів воєнних від торговельних і розоружене тих кораблів, що мають військові вартости — та переходить до деевого порядку.

### На „Фонд Народної Оборони"

(п'яткова система).

Др Ізидор Голубович складає 100 кор. і викликує дра Гр. Гарматія лікаря військового в місці побуту, дра Ол. Грабовського лікаря військового в Люблині; дра Ярослава Грушкевича лікаря військового в місці побуту; дра Станислава Чикалюка авдітора військового в місці побуту і о. Евст. Цурковського гр. кат. пароха в Комарові.

О. Іосиф Фоліс складає 100 к. і викликує о. Ізаянця гр. кат. пароха з Ремезова; о. Гіряка гр. кат. пароха в Винниках; о. Одиш-кевича Ст. посла, Купновичі; о. Стефановича Ал. Львів; о. Гошовського Евст. пар. Збойска.

Радник Левицький складає 50 к. і викликує о. Николая Левицького пар. з Плава; о. Михайла Левицького з Каяківського; о. декана Головкича з Тейсарова; о. совітника Качмарського в Олавську; дідича Тимованського в Довголуці.

Др. Цегельський складає 20 к. і викликує дра Цілановського в Гіміді; о. Гоцького Бронислава в Радимні; о. Метелю Северина в Люблинці стар; о. Хотинського Кипріяна в Ярославі.

Др. Кирило Трильовський складає 20 к. і викликує полк. К. Гужковського; отамана Гр. Косака; п-ю Цецілію Курівцеву; дра Мих. Коса ст. штаб. лікар в Берні; радн. двора Карановича у Відні.

## ПОРА ВІДНОВИТИ ПЕРЕДПЛАТУ!

### НОВИНКИ.

— Стан здоров'я товариша Ярослава Весоловського. Вчора рано наспіла з Відня телеграфічна вістка, що в стані здоров'я Я. Весоловського наступило значне погіршення. Стан є безнадійний, кожної хвили можна надіятись катастрофи.

— Українці з Австрії в Штокгольмі. Посол Семен Вітик вернув зі Штокгольму. Під сю пору перебувають в Штокгольмі посол др Колесса, др В. Панейко і Володимир Темницький.

— Альманах-календар бувшої З. У. Р. що з причини тяжкої недуги редактора Я. Весоловського доси не появив ся, вище — як довідуємо ся — на днях, Книжка дуже богата змістом, а за добір матеріалу дає запоруку імя самого Весоловського.

— З письменства. На днях появиться нова збірка поезій Степана Чарнецького. Ладить ся теж до друку книжка воєнних оповідань Романа Секеля.

— З комітету помочи для виселенців. Український краєвий комітет для виселенців наміряє зладити виказ тих виселенців, які одержували від комітету підмоги грошеві і що до котрих заходять услівя одержання підмоги державної.

Тож пожаданим є, щоби ті виселенці зголосили ся до канцелярії комітету у Львові Бляхарська ч. 11 в годинах урядових в цілі подання потрібних дат при предложеню дотичних грамот. Комітет докладає старання, щоби виплата підмог виселенцям через ц. к. дирекцію поліції як найскорше наступила.

### Шкільні вісти.

Вписи і вступний іспит на І-й рік ц. к. жіночої семінарії у Львові (вуд. Сакраменток 5.) відбудуть ся 26. червня с. р. Безумовно треба зголоситись до впису 26. червня (второк) о год. 8. рано, бо пополуудня вже зачнеть ся письменний іспит. До впису треба принести метрику хрещення, послідне свідоцтво шкільне і свідоцтво здоров'я від лікаря, а приватистки та учениці, що не ходили до школи послідного пірроку, ще й свідоцтво моральности. Заздалегідь належить приготувати і принести зі собою до школи: кілька рисунків, ручні роботи і кілька вірців псалма звичайного і релігійного кандидата. При іспиті будуть питати релігії, української, польської й німецької мови, математики геометрії та співу.

# ПЕРШИЙ великий український Фестин!

З дирекції ц. к. української гімназії в Перемишлі: 1. Вступний іспит до I. і пригот. класу відбуде ся 21. червня. 2. Приватні іспити до висших класів (від I до V) будуть відбуватися в днях 19, 22, 23. червня. 3. В часі літніх ферій буде відбуватися ся другий підготовчий курс до іспиту до I. і пригот. класів. Замісцеві вийдуть уміщені в бурсі Домової кухні (за 45 К. місячно) — 4. На пам'ятник пок. праф. Прилепського зібрана Родина, Учат. Збір, молодіж і бувші учні Покійного 1126 К. 60 с., що знові виставлять на сю ціль; видає ще дешо мати на консервацію могил. Поев'ячене пам'ятника відбуде ся 19. червня о год. 10-12.

— Організація жидівства. Варшавська часопись „Jüdisches Wort“ оголошує відозву до робітників в Польщі, в котрій читаємо: „Застановіть ся, наші рабін, чи тепер не надійшов час, коли Бог дасть нам ласку і милосердя з очей королів та володарів, щоби вже здійснили ся правдиві жидівські надії діждати ся потіхи Сіона і Єрусалиму та побачити відбудовану святиню Соломона. Вправді не хочемо осліпити ся блеском республіки в Палестині; нашою надією діждати ся приходу Месії з царського дому Давида, мусимо однак пам'ятати, що вікнці жидівська справа буде виведена на будучий мировий конгрес, а коли не будемо мати представителів і не поставимо домагань після закінчення, то інші будуть промовляти в нашім імені. Запитуємо отже, чи можемо тратити час і дозволити говорити в нашім імені людям, що чужі нашому духові і жаданям? А де ми, жиди, прихильники закону Тори?“

Словеснична організація в Польщі числить вже около 100 союзів, що творять центральний комітет з осідком в Варшаві.

— Зірка надії. Тому кілька місяців вважалися рознесла ся по культурному світі вістка, що творець міжнародної мови Esperanto др. Людвиг Заменгоф 14. червня 1917 помер в Варшаві. Відгуки про його смерть відбили ся гучно у всіх часописах світа. Кілька днів перед війною, есперантський рух ширив ся з небувалою швидкістю по Україні, так закарпатській, як і галицькій. Ширив ся головню межи молодіжю, котра усе жадна нових вражів, думок та знань. Осередок життя українських есперантистів утворив ся в Коломиї, де засновано клуб „Progreso“ (Поступ) та редакцію укр. еспер. часопису „Ukraina Stelo“ (Зоря України). Згаданий часопис, що розходив ся по усіх закутках світа, припинив ся незвичайно багато до запізнення чужих народів з українським народом, його змаганнями й життям.

Слід отже згадати бодай коротко історію тої небувалої мови, що з кожним роком прибирає все більшого значіння й поаги в життю народів.

Історія міжнародної мови починаєть ся роком 1617, в котрім Герман Гуго старав ся поробити перші кроки у її видвиженню. Однак першим, що подав основи логічної граматики, мови і словаря, був славний Картезіз в 1629 році. Після нього находити ся цілий ряд людей, що працюють над її витворенням. Дотепер відомо про 200 проектів, (з котрих 30 викінчених шкучних мов. Аж в 1887 році, виступав варшавський лікар (народности жидівської, а „Lemberger Zeitung“ з 2. мая 1917. виразно охрестив його Поляком!) др. Людвиг Заменгоф. Уродив ся 15. грудня 1879 р. в Білостоці, школи покінчив у Варшаві. Ще як ученик працював він над витворенням міжнародної мови і на основі довголітніх студій, аж у 1887 році як лікар виступив перед світом з новим твором-мовою, котру назвав „Esperanto“ (той що надіє ся).

Поволі приймала ся нова мова між людьми. Але згодом находила вона багато прихильників і то межи поважними, старшими ученими світа. Сьогодні „Esperanto“ має багату свою оригінальну літературу (3000 книжок), до 300 часописів, 2000 товариств, розсіяних по усіх закутках світа.

„Esperanto“ є тільки поміжною мовою для усіх народів. У теперішній війні віддала вона також немалі користи. Прм. часто можна було читати, що полоненими есперантистами знімали ся широкі російські есперантисти, старали ся про догідніше життя, харч, духовий корм і т. п. Також таке саме діяло ся і в інших воюючих державах.

Саме тепер ведуть ся виклади в есперантській мові на віденській техніці, а небаром ма-

Виділові української Захоронки удало ся виведати у ц. к. властий дозвіл на улажене фестину на повиставовій площі в неділю дня 24. червня с. р.

Точна програма, в яку увійдуть різні несподіванки при звуках музики У. С. С. буде оголошена пізніше. Виділа докладає всіх старань, щоби Фестин вилав як найгарнітійше.

## ОПОВІСТКИ

Второк, дня 12. червня 1917.

Нині: 13. червня гр.-кат. Єрмія, римо-кат. Антонія.

Завтра: 14. червня гр.-кат. Юстина, римо-кат. Василія.

○ Антін і Блисавета Хойнацькі з нагоди 30. літніх роковин вінчання зложили 50 корон на захист для сиріт імени митр. Шептицького.

## Державна Рада.

На початку нинішнього засідання палати послів повідомив президент про санкціоноване закана в справі зміни регуляміну і виявив бажання, щоби палата при помочи сего нового регуляміну вепіла працювати успішно і з користою для себе, держави і населення.

Перша точка порядку денного, т. зн. звіт про внесення Леа, відпала, бо звіту того не зложено. По доканню виборів до комісії Палати приступлено до першого читання бюджетової провізорії. Перший забрав слово президент міністрів граф Клям-Мартініц і зложив правительственому заяву. Він ввевляє, що правительствено зробить все, щоби і зі свого боку причинити ся до того, щоби сесія Ради державної в поважній хвилі була сильною підпорою для краю і принесла населенню в тяжких часах поміч і віраду.

Говорив про нечувані жертви кривавих борб, з глибоким жалем згадав про тисячі, що поклали своє життя в жертву і про тих, що жертвували здоров'ям за вітчизну, її честь і істнованість. Всі проліті снеси не будуть даремні. Наша дорога Монархія нині по 34 місяцях війни ставала сильнішою як колинебудь. Пробудила ся з пресою і з внутрішніми борб. То удержане Монархії, її пробудження і набрана самознання завдячуємо нашій славі, величавій армії (Одлески). Наступні наприятелів розбили ся о той мур, яким є армія, о хоробрість, витривалість, любов вітчизни і вірність жовнярів. Говорити-муть про те ще й пізні покоління. Тим всім, що там в стрілецьких ровав стоять як нещобідний мур, нині також і правительствено перекидає привіт і заяву вдячності.

З такою самою вдячністю треба згадати і тих, що з неструдженню, гідною подиву терпеливістю несли всі болотні тягарі, які на них наложива війна, треба згадати і тих, що своєю працею в краю дали спромому достарчити армії все, чого їй треба. Глядімо в будучність зі сильним незахитаним довірем в незломний мур наших оборонців, з гордо піднесеною головою і з вірою!

Що дотичить заграничного положення, вглядів і можливости почетного мира, президент міністрів відсилав палату до престольної бесіди. Опісля переходить до справ внутрішньої політики і займає ся передовсім заявами, які зложено на першій засіданню палати, а в котрих містять ся окремі національні і автономні бажання, представлені з більшою ще запальністю і односторонністю, як колинебудь.

Толкує ся національною пристрастю, обудженою через світову війну, але наука, що випливає з тої війни є певно кінша. Не було історичної хвилі, в котрій народи Австрії були би виказали могутнійше свою тривку лунність, свою односторонню державну волю, свою побідау сиди у відцаряв наступів, в котрій виконали би те все з могутністю більш елементарною, як се стало ся в тії світовій війні.

Сильні підвалини держави, котра з політичних заколотів останніх літ вийшла щасливо і ненарушена — виявили ся непохитким філаром сили, що будить подив так у приятелів, як і неприятелів.

Такою сильною, якою Австрія оказала ся в тії війні і якою є під теперішню пору мусить лишити ся також в часі мира, коли в суцперництві народів світа можливість мирового розвою не має лишити ся позаду. Лише сильний і здоровий організм державний може тривало вводити вимогам будуччини.

Тому не вільно в нічмі нарушувати тих випробованих основ. Передовсім правительствено рішучо мусить застеречи ся проти всіляких ди-

ють отворити ся й на університеті. (Згадати можна б, що перед війною учили „Esperanto“ в австрійським генеральним штабі).

По війні, „Esperanto“ попливе певно нестримною лавиною поміж народи світа і аж тоді покаже свої неоцінені заслуги. (А. Б.)

— Пожежі в наслідок посухи. З Штокгольму доносять: Після відомостей з Петрограду, повстають в наслідок посухи в деяких околицях великі пожежі. Недалеко Мінська горять ліси на просторі 3.150 гектарів. Під Цариковом згоріли лани збіжжя видатності яких 3 мільонів гектолітрів.

— Катастрофа в Сан Сальвадор. Телеграми з острова Сан Сальвадор доносять: Столиця Сан Сальвадор, що числить 6.000 мешканців, є цілковито знищена, здаєть ся в наслідок землетрясення або вибуху вулкану. Дальші довідення кажуть, що також цість вищих міст є знищених.

## Бібліографія.

Появилось 6. число двотижневника „Світ“ зі слідуючим змістом: В. Хронович: До дому. (Вірш). — Т. Ревакович: Спогади про Кор. Устияновича. — Л. Лепкий: Весною. (Вірш). — Е. Я. „Русин-воєк“ над Соцею. — Юра Шкрумеляк: Із тайн пророка. (Вірш). — В. Дзіковський: У. С. С. на Поділю. (Далі). — Невідомий: Триптих. (Вірш). — О. О. Гроностаєв: Церкви і палати України. — Г. Гайне: З Півня (Перекл. М. Г.). — Оповідки. — Наші картини. — Література.

При кінці зшитка поміщено заяву від видавництва, яку наводимо як документ для часу, людей і відносин: „Від часу, коли перестала виходити львівська „Зоря“ (1897), що під редакцією д. В. Лукича пережила свою „золоту добу“, мали ми безліч спроб заспокоїти недостачу того рода видавництва для родин“. Кажемо „спроб“ бо — заспокоїти сю загальну потребу не вдало ся нікому. „Літературно-Науковий Вістник“ небаром став літературним органом, а позискавши на вартості, втратив... на популярності. Річ природна не тільки в наших обставинах. Позатим ні одна часопись того рода не підняла ся навіть до рівеня „Зорі“. Чому? Важко відповісти. Коли б у нас на се відповість була, то певне не прийшли б нині до переконаня, що часописом для українських родин не довело ся стати і нашому двотижневникові. Найшли би ми на се оправдане але ради для сього не маємо, бодай поки що.

Приступаючи до видавництва, руководили ся ми більш молодечею самопевністю аніж старечим вирахуванням. І власне... „тут похована собака“, якби сказав Німець. Разураз, як тільки число „Світа“ виходило з під преси, ми в першій мірі а Читачі в другій, відчували — невдоволене, не смак. А чейже на шпальтах нашого двотижневника містили ся не тільки молодечі спроби але й річі письменників з іменем. Всі вони разом, ані теж жаден з них з особіна, се мусимо признати, не дали того, що по них ми могли і повинні були сподівати ся. Говорить се не про що інше, як про невідомий досі упадок нашої письменської культури. Упадок, на який є оправдане, але ради немає.

Ми станули перед питанням: „Щож далі?“ Чи далі витрачувати даремне кошт і труд, чи зліквідувати діло? Річ очевидна, що серед таких обставин наші змагання — дати щонебудь гідне українській родині — даремні.

Ліквідувати видавництва не хочемо. Видавати його правильно немислимо. Остаеть ся третій вихід — зробити зі „Світа“ видавництво неперіодичне, на так довго, поки не повернуть обставини, серед яких правильне видаване і відповідний добір матеріалу будуть можливі. При тому з огляду на зміст — силою факту — мусимо зрезигнувати із типу видавництва, яке би заспокоювало усі духові інтереси української сімї — а наближуватимем його до типу видавництва присвяченого в більший мірі мистецтву. Програму тої переміни подамо в свій час. Різночасно завважуємо, що передплата численно з огляду на те, не на час, а на скількість випусків. І так, ті, що заплатили цілорічну передплату, одержать — 20 випусків, пів, піврічну — 10 і т. д. включно з випусками, що вийшли“.

Місячника „Шляхи“ явив ся зшиток 3—4 з слідуючим змістом:

1. Дмитро Донцов: Петербургський переворот. 2. Омелян Карашкевич: З думок (поєз.). 3. Петро Карманський: Романови (поєз.). 4. Михайло Яків: Танець тійний (д. б.). 5. Володимир Прудкий: В сутні. 6. Демко Лютай: Український літературний рух в 1916 році. 7. Петро Карманський: Весна 1917. 8. Октав Мірбо: Лихі пастухи (д. б.). 9. Микола Голубець: Нариси з історії українського мистецтва (V. Відроджене). 10. Рудольф Гольдшайд: Відношене між зовнішньою і внутрішньою політикою (д. б.). 11. М. Г.: Нова книжка про культуру Львова. 12. О. Василь Ліщиняк: В німецьких захистах для сиріт (кінць). 13. Vox Veritatis: Українська культурна Рада. 14. Богдан Марміт: Сучасні українські політики („Jenseits von Gut und Böse“). 15. Загальні записки: а) Переяславський трактат. — Ф. Ф. б) Роздвоєне Росії — в) Вічна пам'ять — В. Прокопович: г) Відокремлене Галичини — в. б. 16. Д. Д.: „Нарід бастард“. 17. Література: Ст. Балей: Етнографічний збірник (Українські народні байки — зібрав В. Гнатюк; н. в.: Микола Чубатий — Західня Україна і Рим в XIII в.). 18. Дрібні записки: Українські відчичи у Відні на еміграції: Платня українських робітників-виселених; „Книга бітій українського народу“; „Діточа пригода“. Останній „самодержець всеросійській“. 19. Економічні замітки: Земельний Банк Гіпотечний у Львові. Від видавництва. Оголошеня.

скуся над політичними справами, котрі лугають ся в кругом верховодства союзних держав, або відносять ся до другого правительства монархії. Коли в ряді декларацій, зложених на першій засіданні, не зазначило ся признавання народів до держави в спосіб ясний, як сего бесідник надіяв ся по майже трьох роках війни, то причину належить шукати в стані національного подраження. Коли би мало бути инакше, то народи Австрії того не розуміли би, передовсім не зрозуміли би ті, що без різниці народності жертвують для Австрії своїм кров. (Оплекси).

Програми, які ми тут чули, вже тому не дадуть ся здійснити поруч себе, бо взаємно перекрещують ся. Коли би народи Австрії хотіли посприяти здійсненню своїх бажань в тій формі, то були би засуджені на марковане своїх сил в борбах без кінця і без виглядів. Особливо відносини поселення, в яких племена і їх части мешкають в тім найтіснішій осередку Європи, втворюють потребу нашої держави, а події сєї війни серед всяких найповажливіших умовин достарчили доказу вдалості сего державного твору. Сего факту в реальних роздумуваннях можливості розвою не вільно опускати з ока, а на народи, які в області тої держави мають забезпечені і охорону свого національного існування, факт сей накладає обов'язок вирішення ся зупинити свого національного здійснення. Місто тих програм, неможливих до зреалізації з суперечних з потребами цілої держави і її коначними правами, ба навіть в суперечності з собою самими, правительство бажає представити програму, котра лучить в собі всі заклачені в тих пропозиціях національні і реальні потреби, можливі до сповнення поступати і котрі то поступати зі собою годять.

Для браку місця продовжена подамо в слідуючій числі.

### ГОЛОВНОЇ АВСТРИЙСЬКОЇ КВАТИРИ

В дня 12. червня

#### Східний фронт:

В східній Галичині зросла на ново діяльність ворожої артилерії і дегунів.

#### На Італійським фронті:

Борби на високорівні Семи Громад тривають далі. Наступи Італійців були спрямовані головню проти Монте Форно, Монте Кієза і проти граничних горбів на північ. В південній частині тої області зломано наступ вже в пополу-дневних годинах арматним огнем. На пограничній хребті гір відбили наші війська сильні ворожі наступи в рукопашній борбі і ручними гранатами. Около півночі неприятели між Монте Форно а пограничним хребтом, значними силами рушив до наступу. Зусилля його були безуспішні.

Впрочім на італійським фронті нічо нового.

#### На південно-східнім фронті:

Італійська летюча ескадра обкинула бомбами Дурацо. Забито кількох Альбанців.

Шеф Генерального Штабу.

### ГОЛОВНОЇ НІМЕЦЬКОЇ КВАТИРИ.

#### Західний фронт:

Фронт півного маршалка ба-варського наслідн. престолу Рупрехта:

На фландрійським фронті діяльність артилерії коло Уреп і на південь від Douve набрала вечером сили. Пополудни рушила англійська кавалерія на наші лінії лише розбита горстка вернула назад. На полудне відти коло Kruis відкинули ми наступ піхоти. В Artois особливо в дуку Lens як також на південь від долини Скарпи була жива діяльність артилерії. Вивідні, ворожі відділи, що проредли ся коло Fromeles, Neuve Chapelle і Arleux ми прогнали.

Фронт пруського наслідника престолу:

Проти ровів, які ми обсадили наступом на захід від Cerny 10. VI. підіривали вчера Французи 5 протинаступів зовсім безуспішних і получении з великими втратами.

Борба артилерії побільшила ся переходово лише на північ від Vailly і коло Зимової Гори. У східній частині Champagne коло Tahure і Vaugnois безуспішні французські, вивідні наступи.

Фронт князя Альбрехта віртем-берського:

Нічо особливого.

#### На східнім фронті:

Над Двиною коло Смергоня, Баранович а особливо коло Бережан і над Нарівекою знов більша перестрілка.

#### Македонський фронт:

Між озером Преспа і Черною як також від правого берега Вардари аж до озера Добран діяльність артилерії більша, чам в попередніх днях.

Перший генеральний квартир-майстер Людендорф.

Рекламній вільні від почтової оплати. Рукописи приймає ся лиш оплачені, а звертає ся тільки важливі застережені. — „Українське Слово“ зберігає всі бюра по цілим краю.

Адреса редакції, адміністрації й експедиції: Львів, ул. Руська 9. 3.

#### Ціна оголошень:

За оголошення числимо за односторонню стрічку або її місце 40 сот. Надіслане 60 сот., за стрічку а в оповістках 80 сот., в редакційній частині 1 К. Звідомлення про вінчаня, заручини і т. и. 1-50 К. за стрічку найменше 4 К. Дрібні оголошення за слово 10 сот., найменше 60 сот. Слова товстим або розстріленим друком числимо подвійно. Сталі оголошення за окремою умовою. — За зміну адреси платити ся 50 сот.

### Надіслане.

На се дубрук редакція не відповідає.

#### Дентистичне заведення

Д-ра Олександра Барнінського

при вул. Сикстуській ч. 17.

Виймає зубів без болю і пильмоване.

Штучні зуби з каучуку, золоті і платинні.

Пам'ятів з провінції закладають ся в найкоротшім часі.

## Оголошення.

Лекції на час ферій, а евентуально і цілий слідуючий шкільний рік, а шкіль народних, мидлових і приготування до гімназії або ліцею, шукає старша досвідчена учителька. Зголошення приймає: Павлина Гладилевич — Львів, Новий Світ ч. 3. 1-3

Данилейко Стефан У. О. С. з Товмача, пошукує свою матір Анну Данилейку і сестру Олену. Ласкаві вісти слати на адр. Адм. „Укр. Слова“.

### Штучні навози

як томаскун, суперфосфат, кайніт, сіль потасову і сірчан амоновий доставляє під осінні засіви

„Краєвий Союз господарсько-торовал. Спілок“

у Львові, вул. Зіморевича ч. 20.

так посилками ціловисновими впрост з фабрик, як і в менших скількостях зі своїх складів у Львові, вул. Зіморевича ч. 20, в Перемишлі вул. Косцюшка ч. 5. і в Стрию, Ринок ч. 6.

Цінник і услівя продажі висилаємо на жадане відворотом.

З огляду на транспортні труднощі замовлення на осінь належить надсилати вже тепер. 4-8

### Великий український співаник

## Наша дума

Зладив Антін Галяк.

(Друге видане, справлене і побільшене).

182 пісень

200 коломийок

Пісні получені на шість груп:

- I. Патріотичні і політичні (21 пісень).
- II. Історичні (19 пісень).
- III. Станові: а) козацькі (17 пісень), б) чумацькі (7 пісень), в) бурлацькі (7 пісень), г) опришківські (3 пісні), д) побутові (18 пісень).
- IV. Січові, сокольські, стрілецькі (26 пісень).
- V. Любовні (64 пісень).
- VI. Коломийки (200 пісень).

Окладнику Співаника прикрашує гарна вінета, виготовлена арт. малярем Буцманюком а першу сторінку образець „Візд Б. Хмельницького до Києва“ (відбитка звісного великого кольорованого образа арт. маляра М. Івасюка) та крім сього при початку і при кінці кожної групи, уміщена гарна відповідно дібрана ілюстрація.

Ціна співаника „Наша дума“ К 2-80

(оправлений в полотно К 4-50).

Сей великий Співаник можна набути також окремими частями а іменно: часть перша п. з.

### Наша слава

у якій поміщені пісні патріотичні і політичні, історичні, станові, січові, сокольські і стрілецькі. Співаник

Наша Слава коштує К 1-40

част друга п. з.

### „Наша пісня“

містить пісні любовні і коломийки. Співаник „Наша пісня“ коштує К 1-40.

Хто не може набути великого співаника „Наша дума“ за К 2-80 нехай замовить собі співаник „Наша Слава“ або співаник „Наша пісня“ за К 1-40.

На звичайну пересилку поштовою треба додати 30 сот. а на поручену 65 сот. Замовлення і рівночасно гроші треба висилати під адресою: Канцелярія Тов. „Просвіта“ Львів, Ринок 10.

### Книга Адресова

евакуованих, вояків і полонених. Хто хоче подати до відома других, де тепер мешкає або хто хоче довідати ся, де знаходять ся його свояки або знакомі, нехай посидить 2 корони 20 сотиків на адресу: Василь Сидельник, хутір Біжків в Лаврикові пошта Добрусин.

## Руська Шадниця

### в Перемишлі

вулиця Косцюшин ч. 3.

Принймає і виплачує шадничі вкладки щоденно в годинах урядових і опроцентує їх на 4% починаючи вже від слідуючого дня по дни зложення аж до послідного дня перед днем відображення.

ВКЛАДКИ в „Руській Шадниці“ можна складати особисто в касі товариства, поштовими переказами, грошовими листами, чеками поштової Шадниці, які Дирекція Шадниці на жадане безплатно доставляє, і в філіях банку зстроуторського на рахунок „Руської Шадниці“.

Уділяє позичок: а) гіпотечних платних піврічними амортизаційними ратами на протязі 10—45 після вибору позичаючого; б) на льомбард ефектів, и на есконт векслів. Справ позичок полагоджуюсь можливо скоро. Повередничить у введніванню позичок в Гал. Востиня Заведенню кредитовім в Кракові.

Всяких інформацій і друків уділяє канцелярія „Руської Шадниці“ ул. Косцюшка. Народний Дім, 1. пов., щоденно безкорисно в годинах урядових від 9—1 год. крім неділь і руських свят.

Після § 14. устава „Руської Шадниці“, затвердженого через ц. к. мінерство внутрішніх справ вкладки в товаристві „Руська Шадниця“ в Перемишлі надають ся до локації публічних, фондацийних і т. п. капіталів, має отже „Руська Шадниця“ публічну обезпечу.

Про полагоджування закупи просямо поклакувати ся на „Українське Слово“.